

Куч — адолатда

2010 йил,
8 июль,
пайшанба
№ 27 (281)

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг ҳуқуқий газетаси

http://www.supcourt.uz

1998 йил 29 августдан чиқа бошлаган.

БУ МУҚАДДАС ВАТАНДА АЗИЗДИР ИНСОН

ВАТАН — инсоннинг киндик қони тўкилган муқаддас туپроқ. Ана шу туپроқда янграган она алласи, момолар ўғити, боболар дуоли инсонни қомилликка етаклайди. Дунёдаги ҳеч бир гўша одамзотга она юртидек эркинлик, ўзлигини намоён этиш, оламнинг гўзалликларидан эмин-эркин баҳра олиш имкониятини бермайди. Шу боис ҳар бир халқ, элат ва миллат она юртини осмон қадар юксакларга кўтарайди, асрайди, эъзозлайди.

Биз ҳам ана шундай эзгу саодатга эга халқимиз. Чунки аждодлардан мерос қолган, истиқлол нуруларидан баҳра олиб тобора яшнаётган гўзал Ватанда истиқомат қиламиз. Унинг ҳар қаричидан жаннат нафаси уфуриб туради, ҳар бир шаҳри ва қишлоғи бой тарихи, ўзига хос қадрияти билан инсониятни ўзига ром этиб келади.

Бундан 19 йил аввал, 1991 йил 1 сентябрь санаси Ватанимиз тарихи саҳифаларига ёрқин ҳарфлар билан битилди. Юртимиз мустақил, халқимиз хур ва озод бўлди. Ўтган қисқа муддатда мамлакатимиз иқтисодий-ижтимоий соҳаларда улкан ютуқларга эришмоқда. Бунини шу йилнинг биринчи чорагида қўлга киритилган ютуқлар мисолида яна бир қарра англаш мумкин.

Мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш ва жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг салбий оқибатларини бартараф этиш бўйича 2009-2012 йилларга мўлжаллаб қабул қилинган Инқирозга қарши чоралар дастури ва давлатимиз раҳбари томонидан белгилаб берилган 2010 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг энг устувор йўналишларини амалга ошириш натижасида иқтисодиётда қатор ижобий ўзгаришларга эришилди.

Бундай тadbирлар натижа-

сида жорий йилнинг биринчи чорагида ялпи ички маҳсулот (ҲИМ) ўсиш суръатлари 7,6 фоизни ташкил қилди, саноат маҳсулотлари ҳажми 7 фоизга, жумладан, истеъмол товарлари ҳажми 8,9 фоиз, қишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари 6,1 фоиз, қурилиш ишлари 20,1 фоиз, чакана савдо айланмаси 8,3 фоиз, хизматлар 12,2 фоиз, аҳолига пуллик хизмат кўрсатиш 13,4 фоиз, маҳсулот экспорти 22,1 фоизга ўсди.

Мамлакатимиз аҳолисининг салмоқли қисми истиқомат қиладиган қишлоқларимизда ислохотлар қўламини янада кенгайтириш ва ривожлантириш устувор аҳамият касб этмоқда. Бундай ҳудудларда хизмат кўрсатиш ишлари жадал суръатларда ривожланмоқда. Чакана савдо, умумий овқатланиш объектлари ва маиший хизмат кўрсатувчи корхоналарнинг ишга туширилиши натижасида жорий йилнинг биринчи чорагида қишлоқ жойларида 6,3 мингта иш ўрни ташкил этилди. Қишлоқ жойларида барча турдаги хизматлар улуши 27 фоизни ташкил қилди.

Қишлоқларда уй-жой ва ижтимоий инфратузилмани жадал барпо этишга қаратилаётган эътибор ҳам юксак самаралар бераётди. Жорий йилнинг биринчи чорагида тайёр ҳолда топшириш шарти билан уй-жой қуриш фон-

дани реконструкция қилиш ва таъмирлаш бўйича пудрат ишларини кенгайтиришни рағбатлантиришга доир қўшимча чора-тадбирларнинг амалга оширилиши натижасида 420 та уй қурилди ва

фойдаланишга топширилди. Қашқадарё, Самарқанд, Бухоро ва Фарғона вилоятларида намунавий лойиҳалар асосида қурилиши белгиланган барча уйлар фойдаланишга топширилди.

Ўтаётган йилимизнинг «Баркамол авлод йили» деб эълон қилиниши ва шу асосда Давлат дастури ишлаб чиқилиб, амалга оширилган барча уйлар фойдаланишга топширилди.

ларга замин ҳозирламоқда. Ушбу Давлат дастурида белгиланган тadbирлар изчиллик билан амалга оширилмоқда. Ёш оилаларнинг уй-жой шaroитларини яхшилаш мақсадида уларга 23,8

миллиард сўмлик имтиёзли ипотека кредитлари ажратилди. Ёшлар учун 106,8 мингта янги иш ўринлари яратилди.

(Давоми иккинчи бетда)

Ушбу сонда:

Қонун барчага баробар

2

Ҳалоллик — инсон умри зийнати

3

Далолатнома ёзувлари

уларга қачон ва қандай тартибда тузатиш киритилади?

4

Маълумки, мамлакатимизда эркин бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида хусусий тармоқни ривожлантиришга ҳам катта эътибор қаратилмоқда. Бу эса, ўз навбатида, ҳўжалик юритувчи субъектлар ўртасидаги шартномавий-ҳуқуқий муносабатларни янада такомиллаштириш ва шартномавий мажбуриятлар бажарилишини таъминлаш масаласининг аҳамиятини янада оширади.

Shartnoma qonunchiligi

Контракция шартномалари

уларни тўлиқ бажариш иқтисодиётни ривожлантиради

Ҳўжалик шартномаларининг муҳим турларидан бири контрактация шартномасидир. Контракция шартномасига мувофиқ, қишлоқ ҳўжалик маҳсулотини етиштирувчи уни харид қилувчига — тайёрловчига шартлашган муддатда топшириш, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш, унинг ҳақини шартлашган муддатда тўлаш мажбуриятини олади.

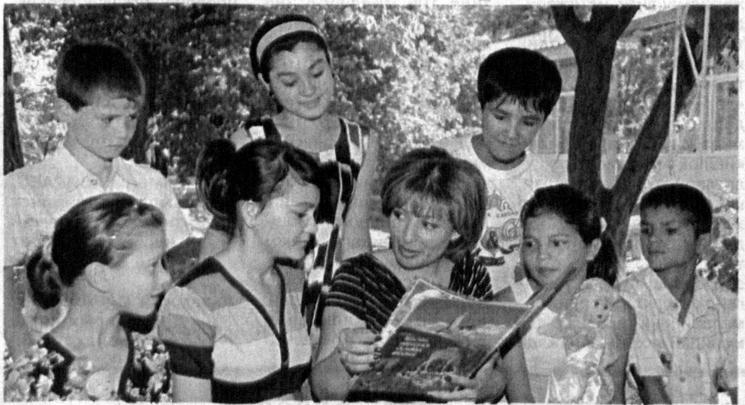
Мамлакатимизда қишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари етиштириш муҳим аҳамият касб этади. (Давоми иккинчи бетда)

2010-yil — Barkamol avlod yili

Фаразд тугилиши билан, табиийки, ҳар бир оила қувончга, завққа тўлади. Чунки фаразд бизнинг келажакимиз, ҳаётимиз давомчиси. Шу маънода ёш авлодни соғлом қилиб ўстириш, муносиб тарбия бериш, баркамол инсон сифатида воёга етказиш ҳар бир ота-она зиммасидаги энг катта масъулият саналади.

(Давоми тўртинчи бетда)

Баркамол авлод — юрт келажаги

Mezon

Одил судлов талаби

шахсининг ҳимояга бўлган ҳуқуқини таъминлашдан иборат

Судья маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни кўриш чоғида Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 294-моддасида назарда тутилган шахсининг ҳимояга бўлган ҳуқуқларини таъминлаш чораларини кўриши керак.

Хўш, шахсининг ҳимояга бўлган ҳуқуқлари нималардан иборат? Уни таъминлаш қандай амалга оширилади?

Бу саволга жавобан шунини айтиш кераки, маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахс ҳужжатлар билан танишиб чиқиши, изоҳлар бериши, далиллар келтириши, илтимосларини баён қилиши мумкин. Ишни кўриб чиқишда шахс адвокатнинг ҳуқуқий

ёрдамидан ва таржимоннинг хизматидан фойдаланиш, она тилида сўзлаш, ўзига нисбатан чиқарилган қарор устидан шикоят қилиш ва бошқа ҳуқуқларга эга.

(Давоми иккинчи бетда)

Mustaqilligimizning 19 yilligi oldidan

Тараққиётнинг ойдин йўли

Халқимиз миллий мустақилликни қўлга киритганига ўн тўққиз йил тўлмоқда.

Мустақиллик — халқимизнинг асрий орузи эди. Шу боис Президентимизнинг ташаббуси, гоёлари ва узоқни кўзловчи оқилона сиёсати натижасида сиёсатда Ўзбекистонда демократик ҳуқуқий давлат барпо этиш ва адолатли фуқаролик жамиятини шакллантириш борасида беқиёс ютуқларга эришилди. Бугунги кунда Ўзбекистон дунёдаги тараққий этган давлатлар қаторидан ўзига хос ва ўзига моё ўрин эгаллади, жаҳон сиёсий майдонига йирик сиёсатдорлар билан эркин мулоқот, баҳс-мунозараларда қатъий нуқтаи назарини баён этиб, хорижликларнинг эътиборини тортмоқда.

Хусусан, дунёда иқтисодий танглик,

яъни жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг 2009 — 2012 йилларга мўлжалланган дастури муваффақиятли амалга оширилаётгани натижасида ўтган йили ҳамда жорий йилнинг биринчи ярмида юртимиз иқтисодиётида барқарор ўсиш кузатилди.

(Давоми учинчи бетда)

Yangi qonun mohiyati

Маълумки, Конституцияимизнинг 13-моддасида «Ўзбекистон Республикасида демократия умуминсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадр-яш ҳисобланади» деб белгилаб қўйилган.

Мамлакатимизда ушбу конституциявий меъёр асосида амалга оширилаётган туб ислохотлар инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликларини тўлиқ таъминлашга, шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилишга қаратилган.

Айни пайтда амалга оширилаётган ислохотларнинг изчиллиги ва самарадорли-

Такомиллашаётган қонунчилик инсон манфаатларини ҳимоялашга хизмат қилади

ги тегишли муносабатларни тартибга солиш, жавобгарликни белгилувчи ва фаолиятни йўналтиришга хизмат қилувчи ҳуқуқий базани яратилиши билан узвий боғлиқдир. Мамлакатимизда фаолият юритаётган икки палатали парламент томонидан ҳаётимизнинг барча бҳасини, айниқса, инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари, унинг соғлиги ва ҳаётини ҳуқуқий ҳимоя қилишга қаратилган пухта-пишқ қонунлар яратилаётганига гувоҳ бўлиб турибмиз.

Олий Мажлис Сенатининг

2010 йил 7 — 8 майда бўлган иккинчи ялпи мажлисида жамият ва давлат ҳаётида муҳим аҳамиятга эга бир қатор қонунлар маъқулланди. Улардан бири — «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун 2010 йил 25 майда матбуотда эълон қилинди ва ўша кундан эътиборан кучга кирди.

Маъмур қонунни қабул қилишдан қўланган асосий мақсад — аҳоли саломатлиги ва ҳаётини муҳофаза қилиш ҳамда айрим шахсларнинг касб юзасидан ўз ва зифаларини бажармаслиги ёки лозим даражада бажармаслиги оқибатида бошқа шахсга ОИВ касаллиги/ОИТСни юқтириш учун жиноий жавобгарлик белгиланган. Ушбу қонун билан Жиноят кодексига, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга ҳамда «Одамнинг иммунитет танқислиги вирус билан касалланиши (ОИВ касаллиги)нинг олдини олиш тўғрисида»ги қонунга тегишли ўзгариш ва қўшимчалар киритилди.

(Давоми учинчи бетда)

Mezon

Одил судлов талаби

шахнинг ҳимояга бўлган ҳуқуқини таъминлашдан иборат

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Маълумки, муайян шахс томонидан маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этилганини исботлаш мажбурияти маъмурий ҳуқуқбузарлик ҳақида баённома тузган идора ёки мансабдор шахс зиммасига тушади. Бундай пайтда маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахс ҳимоя ҳуқуқидан фойдаланишига, айбсизлигини исботлашга ҳақли. Аммо бу унинг мажбурияти ҳисобланмайди. Маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахсга нисбатан ҳимоя ҳуқуқининг бузилиши маъмурий жазо қўллаш ҳақидаги суд қарорининг бекор қилинишига асос бўлади.

Маъмурий ишнинг тўғри ва ҳолисона ҳал этилишини таъминлаш учун ишни маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахс иштирокида кўриш лозим. Мазкур шахсга ишни кўриб чиқиш жойи ва вақти ҳақида хабар қилинганлиги тўғрисида ишда маълумотлар бўлган ва ундан ишни кўриб чиқишни кечиктириш ҳақида ҳеч қандай илтимос тушмаган ва ўзи рози бўлган ҳоллардагина иш унинг иштирокисиз кўриб чиқилиши мумкин. Судья қарорда бунга асослангани зарур.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 294-моддаси 3-бандида кўрсатилган ҳолатларда маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахснинг қатнашиши шарт. Бу қоидага риоя қилмаслик қарорнинг бекор бўлишига олиб келади.

Олий суд Пленумининг 2000 йил 15 сентябрдаги «Маъмурий ҳуқуқбузарликка доир ишларни кўриш бўйича суд амалиёти тўғрисида»ги қарорининг 8-бандида «...судья ишни кўришга тайёрлашда, маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни юртишни истисно этувчи ҳолатларнинг бор-йўқлигини аниқлашга мажбур. МЖТКнинг 271-моддасида санаб ўтилган ҳолатлар аниқланган тақдирда судья ишни юртишдан тугатиш ҳақида қарор чиқаради», дея раҳбарий тушунтириш берилган.

Масалан, мазкур кодекснинг 271-моддаси 1-бандини олайлик. Ушбу бандда шахснинг ҳаракатларида маъмурий ҳуқуқбузарлик ҳодисаси ёки аломати йўқ бўлса, иш тугатилиши лозимлиги кўрсатилган. Ёки ушбу модданинг 7-бандида ҳуқуқбузарлик ҳаракати содир этил-

ган вақтдан бошлаб Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 36-моддасида назарда тутилган икки ойлик маъмурий жазо мuddати ўтиб кетган бўлса, иш ҳаракатдан тугатилиши белгилаб қўйилган.

Шу ўринда ҳаётий мисолларга мурожаат қилсак. Шу йилнинг 6 апрель куни туман ДСИ ходимлари томонидан Вазирилар Маҳкамасининг 2006 йил 9 мартдаги 303-сонли қарори ижроси юзасидан текшириш ўтказилган. Текшириш чоғида фуқаро Д.Ҳасанов ўзининг «ГАЗ СА3-3507» русумли юк автомашинасида юк ташиш фаолияти билан махсус лицензиясиз шуғулланаётгани аниқланган ва унга нисбатан тегишли ҳужжатлар расмийлаштирилган.

Суриштирув давомида маълум бўлишича, Д.Ҳасановга тумандаги А.Латипов номидаги хусусий кичик корхонаси томонидан 2009 йил 18 ноябрдан 2010 йил 17 май кунига қадар амал қилиш мuddати билан 0691553-сонли лицензия берилган. Аммо текшириш вақтида ушбу лицензия ёнида бўлмагани учун А.Ҳасанов уни текширувчиларга кўрсатолмаган.

Суриштирув идораси Д.Ҳасановни Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 165-моддасида назарда тутилган ҳуқуқбузарликни содир этган деб барвақт тўхтамаган. У юк ташиш фаолияти билан лицензиясиз шуғулланмаган ва Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 165-моддасида кўрсатилган ҳуқуқбузарликни содир этмаган. Д.Ҳасановнинг ҳаракатларида маъмурий ҳуқуқбузарлик аломатлари бўлмаганлиги сабабли суд маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишни ҳаракатдан тугатиш тўғрисида қарор чиқарди.

Биз юқорида судлар томонидан маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни кўришда шахснинг ҳимояга бўлган ҳуқуқини таъминлаш юзасидан баъзи жиҳатларга тўхталдик. Қисқа қилиб айтганда, шахснинг ҳимояга бўлган ҳуқуқини таъминлаш — одил судлов талаби ҳисобланади. У қонунларимизнинг ижтимоий адолат ва ҳалқпарварлик тамойилига асосланганининг далилидир.

Лутфулла МАМАРАЖАБОВ,
жиноят ишлари бўйича Арнасой тумани судининг раиси

Istiqlol va imkoniyat

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Таълим муассасалари ва болалар спорт объектларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, давлат таълим стандартлари, ўқув дастурлари ҳамда ўқув-услубий адабиётни такомиллаштириш ишлари давом этмоқда.

Таълим жараёнига янги ахборот-коммуникация ва педагогик технологияларни кенг жорий этиш, жумладан, 1551 та мактабни компьютер техникаси, шунингдек, қишлоқ жойларидаги 316 та мактабни ўқув-лаборатория жиҳозлари билан таъминлаш ишлари амалга оширилмоқда.

Оналар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилишни янада яхшилаш, профилактик соғлиқни сақлашни ривожлантириш, соғлом авлодни шакллантиришга қаратилган чора-тадбирларни амалга ошириш давом этмоқда.

Ана шундай хайрли ишлар билан энг улғу, энг азиз аёлларимиз — Мустақилликнинг 19 йиллигини нишонлашга қизғин ҳозирлик кўриляётган шу кунларда яна бир эзгу ташаббус илгари сурилди.

Президентимиз Ислам Каримовнинг шу йил 30 июнь куни қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси давлат

Бу муқаддас Ватанда азиздир инсон

мустақиллигининг ўн тўққиз йиллик байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида»ги қароридан табарруқ байрамимиз «Бу муқаддас Ватанда азиздир инсон» деган эзгу гоа асосида нишонланиши кўрсатиб ўтилган. Бу бежиз эмас, албатта. Инсонни улуғлаш ва унинг кадр-қиммати билан тугатиш халқимизнинг азалий қадриятларидандир. Бу эзгу анъана истиқлол йилларида амалга оширилаётган ислохотларнинг устувор йўналишига айланди. Юртимизда инсон манфаатларини муҳофаза қилиш, унинг эркинлиги, шаъни, кадр-қимматини асраш, эъозлаш бош мақсад этиб белгиланди. Утган йиллар мобайнида жамиятимизда амалга оширилаётган барча ислохотлар мазмуни инсонга хизмат қилиш, аҳолининг турмуш фаровонлигини юксалтириш, кўрсатилаётган кенг қўламли хизмат сифатини

оширишга йўналтирилмоқда.

Биргина тиббиёт тизимида олиб борилаётган ислохотлар самарасида жойларда замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган уч мингдан зиёд қишлоқ врачлик пунктлари ташкил топди. Шаҳар шaroитида аҳолига тиббий хизматни янада яқинлаштиришнинг мақбул усули сифатида оилавий шифокор тизими танланди. Шошилинч тиббий ёрдам қўрсатиш тизими асос солинди. Ихтисослаштирилган тиббий-илмий муассасалар тармоғи тобора кенгаймоқда. Бундай чора-тадбирлар аҳолининг умри узайиши, оилада соғлом фарзандлар туғилиши, оналар ва болалар ўлими кескин камайиши ва юқумли касалликлар бўйича санитария-эпидемиология муҳити барқарор

сақланишига хизмат қилмоқда. Бундай ютуқларга ҳуқуқ, ижтимоий ҳимоя, таълим ва бошқа соҳалардан ҳам қўллаб-қувватлаш келтириш мумкин.

Мустақиллигимизнинг 19 йиллик байрами сари одимлаётган бугунги кунлар бундай янги-янги ютуқларга замин ҳозирламоқда. Зеро, инсон қадри-қимматини эъозлайдиган бундай замона ҳар қанча олдинга интилсак, Ватанимизнинг қудратини янада юксалтиришга муносиб улуш қўшсак арзийди. Бундай интилиш эса келажак авлодлар қалбиде хайрли ишларга юксак муҳаббат, Истиқлол гоғларига садоқат, аждодлар анъаналарига эҳтиром туйғуларини юксалтириверади.

Баҳор ХИДИРОВА,
журналист

Shartnoma qonunchiligi

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Ҳозирги вақтда республикамиз миқёсида 80 мингдан зиёд қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар, шу жумладан, фермер хўжаликларини фаолият олиб бораётган. Ҳар йили республикамизда тайёрловчи корхоналар билан қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар, жумладан, фермер хўжаликларини ўртасида 100 мингдан зиёд контрактация шартномаси тузилади.

Қонунчиликка биноан, адлия идораларига хўжалик юритувчи субъектларга шартнома мажбуриятларини тузиш ва бажариш чоғида ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш, шунингдек, ваколатлари доирасида хўжалик шартномаларининг бажарилиши жараёнини назорат қилиш вазифаси юклатилган.

Ушбу шартномаларнинг бажарилиши Вазирилар Маҳкамасининг 2003 йил 4 сентябрдаги қарори билан тасдиқланган «Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар билан тайёрловчи, хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида шартномалар тузиш, уларни рўйхатдан ўтказиш, бажариш, шунингдек, уларнинг бажарилиши монито-

Контрактация шартномалари

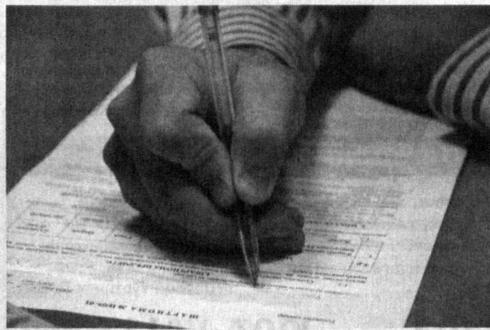
уларни тўлиқ бажариш иқтисодий ривожлантиради

рингини олиб бориш тартиби тўғрисида»ги Низом билан тартибга солинади.

Шу ўринда алоҳида таъкидлаш жоизки, бу йил мазкур Низом қабул қилинганга 7 йил тўлади. Бироқ айрим жойларда Низом талабларининг ижросини таъминлаш, қисқа қилиб айтганда, шартномаларнинг бажарилиши устидан мониторинг олиб бориш механизми етарли даражада йўлга қўйилмаган.

Бу борадаги қонунбузилиш ҳолатларини бардари қилиш мақсадида жорий йилнинг 10 июнигача ҳудудий адлия идоралари томонидан тегишли идораларга 66 та тақдимнома, маъмурий жавобгарликка тортиш юзасидан 3 та тақлиф киритилди. Натижасида 76 нафар шахс интизомий ва 1 нафар шахс маъмурий жавобгарликка тортилди. Шундан 9 нафари эғаллаб турган лавозимидан озод қилинди.

Ҳўжалик шартномаларининг бажарилиши

ёки лозим даражада бажарилмаслиги натижасида айрим соҳаларда дебиторлик ва кредиторлик қарзларининг ўсиши кузатилмоқда. Хусусан, «Ўздонмахсулот» акциядорлик компанияси тизимидаги корхоналар билан қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар, шу жумладан, фермер хўжаликларини ўртасида давлат эҳтиёжлари учун товар-дон ва уруғлик етказиб бериш бўйича тузилган контрактация шартномаларининг тарафлар томонидан лозим даражада

етказиб бериш бўйича тузилган контрактация шартномаларининг тарафлар томонидан лозим даражада бажарилмаслиги оқибатида 29 миллиард 167 миллион сўм дебитор қарздорлик ҳамда 65 миллиард 763 миллион сўм кредитор қарздорлик келиб чиққан.

Хулоса ўрнида шуни таъкидлаш кераки, шартнома шартларига тўлиқ амал қилиш иқтисодий ривожлантиради, айни пайтда ўзаро ишонччи ҳам мустаҳкамлайди. Бинобарин, хўжалик субъектлари, фуқаролар айни ҳақиқатни чуқур англаб, ўзларининг ҳуқуқларидан тўлиқ фойдаланиш борабарда мажбуриятларини ҳам зарур даражада адо этишса, мақсадга мувофиқ бўлади.

Акмал НАБИРАЕВ,
Адлия вазирилик шартномавий-ҳуқуқий ишлари назорат қилиш бошқармаси бошлиғи
Аъзамжон САРАБЕКОВ,
бошқарма катта маслаҳатчиси

Qilmish-qidirmish

Қонун барчага баробар

Ўзбекистоннинг катта-кичиги бўлмайди, дейишади. Сабаби — бугун ишга ўйратилган жазо ҳақида қилган кимса эртага каттароқ жиноятга қўл уриши ҳеч гап эмас. Шу маънода она юртимизда етиштирилган ноз-неъматларни ўзга юртларга ўринча пуллашни кўзлаган кимсаларнинг қилмишини ҳам оқлаб бўлмайди.

Шундайлардан бири сурхондарёлик Салим Тоҳиров (муайян сабабларга қўра исми шарифлар ўзгартирилди) қўшни юртдаги ўзига ўхшаш нафс бандлари билан жиноий тил бириктирди. Қелишувга қўра, С.Тоҳиров тегишли муассасаларнинг руҳсатисиз, божхона назорати ўрнатилмаган айланма йўллар орқали, аниқроқ айтганда, ноқонуний равишда ҳамтовокларига тўрт тоннадан ошад зиёд нўхат, ўн тоннадан ошад майиз маҳсулотини етказиб бериши керак эди. Шу мақсадда юкларини «КамАЗ-5320» русумли машинага жойлаб, йўлга чиққан С.Тоҳиров Ўзбекистон Республикасини давлат чегарасига ўрнатилган божхона симо тўсиқларини ҳам бузиб, қўшни юрт ҳудудига ўтаётган пайтда мамлакатимиз ҳуқуқини муҳофаза қилиш идоралари ходимлари томонидан қўлга олинди.

Жиноят ишлари бўйича Бандихон тумани судининг ҳукми билан С.Тоҳиров Жиноят кодексининг 182-, 212-моддалари билан айбдор деб топилди ва унга нисбатан қонуний жазо тайинланди.

«Айритом» божхона масканиде иш қизғин. Божхона ходимлари сергаклик билан ўз ишларини адо этишмоқда. Шу пайт автопавильонга келиб тўхтаган «УАЗ-962» русумли машина ҳайдовчиси божхона декларациясини тўлдирди хонасига йўл олди. У ўзини Аҳмадшоҳ Дўстмурод деб таништирди. Ҳўжатларидан маълум бўлишича, А. Дўстмурод туркман миллатига мансуб бўлиб, Афғонистон Ислам Республикаси фуқароси экан.

Узебек тилини яхши билган Аҳмадшоҳ божхона декларациясини тўлдирди берадкан, қўнчаллик билан ўзининг Ўзбекистон қонунларига тўлиқ амал қилаётганини қайта-қайта таъкидлар, ора-орада ноқонуний иш қилаётганини маъмурий раҳбарга ҳам аччиқ-аччиқ гаплар айтиб кўярди. «Машинамизда Ўзбекистон ҳудудига киритиш ва чиқариш тақиқланган маҳсулотлар йўқми?» — деб сўралганда Аҳмадшоҳ қатъий бош чайқайди, бу қўрсатмани божхона баённомасида ҳам тасдиқлади.

Шундан сўнг А.Дўстмуроднинг машинаси текширувдан ўтказилганда унда божхона назоратиде яширилган, баённомасида кўрсатилмаган, Сурхондарё вилояти Молия бошқармаси мутахассисларининг хулосасига қўра, умумий қиймати 12 миллион сўмдан зиёд автомобиль эҳтиёт қисмлари, шунингдек, жами 1,7 миллион сўмлик алкоголь маҳсулотлари борлиги аниқланди. А. Дўстмурод бу маҳсулотларни Афғонистонда сотиш мақсадида эди. Қизиги шундаки, Сурхондарё вилояти симо ва сертификатлаштириш бўлими берган хулосада эҳтиёт қисмлар фойдаланишига, спиртли ичимликлар истеъмол қилишга мутлақо яроқсиз экани қайд этилган эди.

Жиноят ишлари бўйича Бандихон тумани суди А. Дўстмуродни Жиноят кодексининг 182-, 25-, 186-моддалари тегишли бандлариде кўрсатилган жиноятларини содир этганлиқда айбдор деб топди ва унга нисбатан қонуний жазо тайинлади.

Ҳа, қонун барчага баробар. Уни четлашга уринганлар юқоридеги каби чўчварани ҳам санаганларини, афсуски, кечроқ англашади.

Қурбонали ТАНИРОВ,
жиноят ишлари бўйича Бандихон тумани судининг судьяси

Ростўйлик, ҳақиқатга содиқлик — бебаҳо фазилат. «Бошинга қилич келганда ҳам рост гапир» деган ўғитининг мазмуни теран. Зотан, ростўй одам нечоғли обрў топса, ишонч қозонса, алдамчи, ёлгончи кимса шунчалик ишонччи йўқотади.

Ёлгон, алдов каби иллатларнинг ижтимоий жиҳатдан хавфлилиги шундаки, ёлгончи кимса ўз қилмишини яшириш учун бошқа ёлгонларни тўқиб ташлайверади. Қолаверса, ёлгончилик, икки ўртага совуқчилик туширади, ўзаро ишончга путур етказиши. Шу боис ҳам киши шаънига доғ бўлиб тушади ва иллатнинг илдиз отмаслиги учун ота-оналар, устоз ва мураббийлар, ёши катта кишилар болаларга турли ўғитлар, ибратли ҳикоятлар орқали ёлгончиликнинг ёмон натижаси, ёлгончи кимсаннинг алал-оқибат юзи қора, боши ҳам бўлиб қолишидан огоҳлантиришади.

Шу ўринда айтиш кераки, ёлгончилик ҳуқуқий оқибатларга ҳам сабаб бўлади. Жумладан, Жиноят кодексининг «Одил судловга қарши жиноятлар» бобида ёлгон хабар ёки гувоҳлик бериш, тергов ва суд идораларини қалғитганлик учун жиноий жавобгарлик белгиланган.

Жиноят ишлари бўйича Наманган шаҳри судида кўриб чиқилган жиноят ишида ёлгон хабар бериб, жавобгарликка тортилган айбдорнинг аҳоли худуди ўзи қазиган чоғга ўзи тушган кишининг аҳолига ўшайди. Оилали, икки нафар фарзандини онаси Ширин Тўхтаева (муайян сабабларга қўра, исми шарифлар ўзгартирилди) айбини яширишнинг алал-оқибат юзи қора, боши ҳам бўлиб қолишидан огоҳлантиришади.

Гап шундаки, Ш.Тўхтаева қариндоши Холисхон ая берган икки миллион сўмга яқин омонатни ўзбошимчилик билан ишлатиб қўйди. У омонатни эгасига қандай қайтаришни билмай юрган кунларнинг бирида эҳтиётсизлик қилиб, тилла узугини ҳам йўқотади. Худди шу воқеа аёлнинг жиноий қилмишига етаклайди...

Уша қуни ҳамма меймонга кетиб, уйда Шириннинг бир ўзи қолган эди. У тахмондаги кўрпаларни ағдариб, жавондаги идишларни сочиб ташлади. Хуллас, жувоннинг ўз уйдиде қилган иши туфайли бу ерга кирган киши «Ўғри тушибди-да», деган шубҳага бориши тайин эди.

Ширин қилган ишидан кўнгли тўлиб, энди сўраганларга берадиган жавобини пишитиб турган паллада эшик тақиллаб қолди. Дарров юзига мусибатли тус берган ҳийларга аёл йиғламсираб эшикни очди.

— Нима гап, келиной, тинчлик-ми? — деб сўради қайнукаси унинг афтода аҳолидан ташвишланиб.

Ширин бўлса, аввалдан йўлаб қўйгандек, жавоб бериш ўрнига йиғлаб юборди-да, йиғи аралаш ичидан тўқиб-бичиб гапирга бошлади.

Эмишки, Ширин уларни саранжом қилаётганда бирданга ичкарига уч киши бостириб кирибди. Аёл кўрқиб кетиб, бақирмоқчи бўлганда босқинчилардан бири «Агар оловзингни чиқарсанг, сўйиб кетамиз!» — деб ўшқирди. Сўнг бошқа бир босқинчи тилла тақинчоқлар билан пулниинг жойини кўрсатишни талаб қилибди. Ширин кўрқиб кетса ҳам, «Бизда унақа нарса йўқ», дегандай бош чайқайди. Бундан жаҳли чиқиб кетган босқинчилар унинг тит-питини чиқариб, пулни ҳам, Шириннинг тилла тақинчоғини ҳам топиб олибди.

2010-yil — Barkamol avlod yili

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Табийки, ҳар бир фарзанднинг соғлом дунёга келиши ва баркамол инсон бўлиб вояга етиши учун ота-онанинг тиббий саводхонлик даражаси юқори бўлиши, улар мутахассисларнинг кўрсатмаларига қатъий риоя этиши лозим. Афсуски, баъзан ҳаётда оқибатини чуқур ўйламай қадам босадиган кишилар ҳам учраб туради. Айтилик, шифокорларнинг яқин қариндошлар ўртасидаги никоҳ оқибати яхши бўлмаслиги ҳақида фикр-мулоҳазаларини ҳар биримиз эшитганмиз. Мухими, бундай никоҳнинг салбий оқибатлари илмий жиҳатдан исботланган. Бироқ ҳаётда яқин қариндошлари билан қуда бўлиб, фарзандларига бир умрлик азият етказиб қўйиб қариндошлар ҳам учраб туради.

Биз куйида шундай воқеалардан бири ҳақида фикр ўрнатамиз. Мақсадимиз — бу воқеадан бошқалар ҳам тегишли хулоса чиқариб, соғлом фарзандни дунёга келтириш, тарбиялаш ва вояга етказишда ҳар бир ота-она масъул эканлигини ҳеч қачон унутмасин.

Бу оилани кўнган бери биламан. Нурулло ота ва Мухтарам ая 70 ёшдан ошган. Уларнинг аҳолидан хабар олиш учун ҳар гал хонадонига кирганимда отанинг ҳам, аянинг ҳам чеҳрасига қандайдир маъсуслик соя солиб турганини кўраман. Аслида Нурулло ота билан Мухтарам ая жуда яқин қариндош, яъни ака-сингилнинг фарзандлари. Бир пайтлар ота-оналарнинг истак-хоҳиши билан турмуш қуришган. Олти нафар фарзанд кўришган. Минг афсуски, бу фарзандларнинг уч нафари гапир-риш бахтидан мосуво.

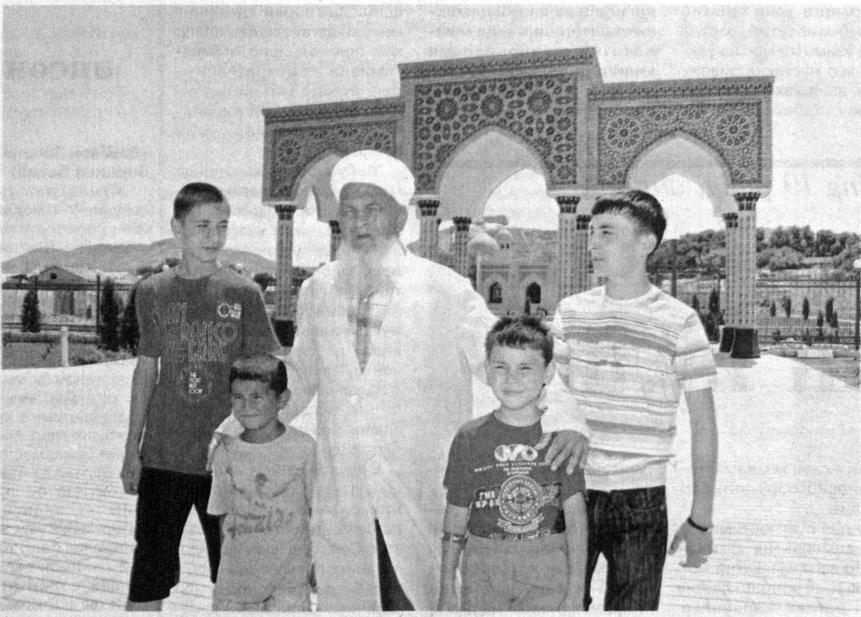
Ҳаётнинг ачиқ зарбасини қарангки, уч ногирон фарзанддан иккитасининг оиласида яна ногирон фарзандлар туғилади... Мухтарам аянинг айтишига қара-

Баркамол авлод — юрт келажаги

ганда, «Толган-тутганим ўзимникига қолсин», — деган мақсадда ака-сингил қуда-анда тутинишган экан. «Ешим етмишдан ошибдики, ногирон фарзандларимнинг ташвишини чекаман. Яқин қариндош билан турмуш қуришнинг оқибати одамнинг дилини бир умр хуфтон қиларкан...».

Мен Мухтарам аянинг кенжа қизи Муслимани ҳар гал учратганимда унга ширин сўз айтгим келади. Чунки Муслиманинг теран кўзлари тубида армон изларини кўраман. Балки унинг юрагида менга тушунтира олмаган орзу-армонлари бордир. У нималарнидир айтмоқчи бўлади-ю, лекин тили айланмайди — тушунтира олмади...

«Болам, биз кўрган қийинчилик бошқаларга сабоқ бўлсин, — дейди Мухтарам ая. — Шунинг учун бу ҳақида бошқаларга ҳам тушунтиринг. Яқин қариндош билан қуда-андачиликнинг оқибати ҳеч қачон хайрли бўлмайди.»

Дарҳақиқат, ҳар жиҳатдан камолга етган йигит-қиз оиланинг ҳам, маҳалланинг ҳам, жамиятнинг ҳам юзи, обрўси. Шу маънода юртимизда ёшлар манфаати ва эркинликларини таъминлаш, ҳуқуқларини муҳофаза қилиш, уларни ҳар жиҳатдан баркамол қилиб вояга етказишга қаратилган кенг қўламли ислохотлардан кўзланган асосий мақсад ҳам мамлакатимизнинг эртасини янада фаровон қилишдан иборатдир.

Президентимизнинг «Соғлом авлодни шакллантириш, оналар ва болалар саломатлигини муҳо-

бирлари дастури тўғрисида»ги қарорлари юртимизда баркамол авлодни шакллантириш, оиланинг жамиятдаги макенини юксалтириш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш борасида муҳим дастуриламал бўлмоқда. Жорий йилнинг давлатимиз раҳбари ташаббуси билан «Баркамол авлод

йили» деб эълон қилингани ва Давлат дастурининг қабул қилинган мамлакатимизда ёшларга бўлган эътибор ва ғамхўрликни янги босқичга кўтарди. Албатта, ушбу эзгу саъй-ҳаракатлар замирида — ҳар томонлама етук ва баркамол авлодни тарбиялаб вояга етказиш, соғлом тур-

муш тарзини тарғиб қилиш, ёшларда аҳдоқдоримиз меросига ҳурмат, Ватанга садоқат, истиқлоққа фидойилик туғиларини шакллантириш, оиланинг муқаддаслигини тушунтириш, маънавий-маърифий тарбиянинг янги йўллари ни излаб топиш, ватанпарварлик туйғуси ва миллий ғурурни шакллантириш каби мақсадлар муҳасам. Зотан, жамиятнинг тараққий этиши оилаларда соғлом муҳитнинг шаклланишига бевосита боғлиқдир.

Шу ўринда айтиб ўтиш лозимки, юқорида номлари келтирилган қарор ва дастурларда белгилаб берилган вазифалар тегишли идоралар томонидан изчиллик билан ижро этилмоқда. Жумладан, фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш идоралари ҳам соғлом турмуш тарзини шакллантириш, ёшларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш борасида қатор ишларни амалга оширмоқда.

Туманимиз ФХДБ бўлими томонидан «Оила — муқаддас», «Соғлом ота-оналардан соғлом фарзандлар туғилади», «Оилавий муносабатлар», «Тиббий кўрикнинг аҳамияти», «Янги туғилган чақалоқларни она сuti билан парварিশлаш», «Ҳомиладор аёлларга оила аъзолари ва яқин қариндошларнинг муносабатлари» каби мавзуларда тарғибот тадбирлари мунтазам равишда ўтказилиб келинмоқда.

Кексаларимизнинг «Мустақкам иморат қурмоқчи бўлсанг, аввало, унинг пойдеворини бақувват қил», — деган ҳикматида катта ҳаётий маъно бор. Шу маънода юртимизда туғилаётган ҳар бир чақалоқ — бизнинг фарзандларимиздир. Уларнинг келажакда қомил инсонлар бўлиб улғайишларини таъминлаш ҳар биримизнинг бурчимиздир.

Орзуғул ШУКУРУЛЛАЕВА,
Жондор тумани ФХДБ бўлими мудири

Hikmat

ДОНОЛАР ДЕЙДИЛАРКИ...

Ўзингда ҳам, бошқаларда ҳам инсоний шахсиятни эъзозла.

Гўзал чехра ўз номи билан гўзал.

Ўйлаган ишинг яхшиликка олиб келма-са, барча эзгу орзуларинг беҳудадир.

Яшаш кураш демек-дир; кураш яшашдир.

Ўз бурчини бажаришдан мамнун кишигина эркин яшайди.

Яхши ишинг охирига етказилиши — унинг муқофоти шу.

Ақлли жавоб олмоқчи бўлсанг, ақлли савол бер.

Бировнинг хатоси — бошқага сабоқ.

Камдан-кам учрайдиган жасорат тафаккур жасоратдир.

Гўзал иш — гўзал сўздан аъло.

Muloqot

Халоллик — инсон умри зийнати

(Давоми. Бошланиши учинчи бетда)

Бундай вазиятда Ф.Икромов Ш.Отақуловага амалдаги тартиб-қоидадан тушунтириш, бу иш комиссия аъзолари томонидан ҳал қилинишини, нафақа тайинлаш натижаси ариза берган фуқаролар ўртасидаги йилгилишда очик-ошкора эълон қилинишини тушунтириш лозим эди. Бироқ Ф.Икромовнинг кўнглида нафақа тайинлаш баҳонасида бир нарсали бўлиб қолиш нияти туғилади. Шундай қилиб, у Ш.Отақуловдан ёрдами эвазига етмиш минг сўм сўрайди.

Икромовнинг «таклифи»ни эшитиб, Ш.Отақуловнинг боши қотди ва у қонунни муҳофаза қилувчи идора эшигини қокди. Халолликдан тойган Ф.Икромов етмиш минг сўмини пора тарихида олаётган чоғида қўлга тушди.

Суд судланувчи Ф.Икромовани Жиноят кодексининг 210-моддаси 2-қисми «в» банди билан айбдор деб топди. Унга нисбатан Жиноят кодексининг 45-моддасини қўллаб, мижоз бўлими ташкилотларида мансабдорлик ва моддий жавобгарлик лавозимларида ишлаш ҳуқуқидан уч йил муддатга маҳрум этиб, олти йил муддатга озодликдан маҳрум қилишга ҳукм қўйди. Судланувчига нисбатан Жиноят кодексининг 72-моддасини қўллаб, тайинланган жазони шартлига алмаштирди ва уч йил синов муддати белгилади.

Агар Ф.Икромов таъма қилмай аёлга тури тушуна берганида, Ш.Отақулова эса нафақа тайинлашнинг тартиб-қоидалари, мезонлари борлигига ишонч ҳосил қилганида, бу воқеалар рўй бермасди.

Ҳа, ҳалолликда ҳикмат қўл. Унинг ҳосияти ҳаммиса юзни ёруғ қилишни унутмаслик керак.

Ўтқир АБДУЛЛАЕВ,
жондор тумани бўйича Зарбдор тумани судининг раиси

Газетхон савол беради...

— Тақдир экан, қизим турмуш ўртоғи билан ажрашди. Шунда ферзандларидан бири отасининг тарбиясига берилди. Набирамни кўриб, аҳолидан хабар бўлман, деб борсам, кўбим руҳсат бермапти. Айтинг-чи, унинг хатти-ҳаракатлари қонунийми?

Э.ШОҚИЕЗОВА
Гурлан тумани

— Оилага оид масалалар, ота-она ва фарзандлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни тартибга солишча, бола ота-онаси ва қариндошлари — бобоси, бувисси, ака-укалари, опа-сингиллари ва бошқа қариндошлари билан кўришиш ҳуқуқига эга. Ота-онасининг ажрашиши, никоҳнинг ҳақиқий эмас деб топилиши ёки ота-онанинг бошқа-бошқа яшаши боланинг ҳуқуқларига таъсир этмайди.

Қонунчиликка кўра, ота билан она алоҳида яшаганда бола уларнинг ҳар бири билан кўришиш ҳуқуқига эга бўлади. Агар ота-она бошқа-бошқа давлатларда яшаган тақдирда ҳам бола улар билан кўришиш ҳуқуқига эга.

— Мен тегишли идорага бир масъула юзасидан мурожаат қилган эдим. Улар ушбу мурожаатимнинг маъноси шитирокимиз кўриб чиқишбди. Бу қонунийми?

— Йўқ, бу ноқонуний. «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонуннинг 19-моддасида мурожаатларни кўриб чиқишда фуқароларнинг шахсан иштирок этиш ҳуқуқи ҳақида баён қилинган. Унга мувофиқ, мурожаат давлат органлари томонидан кўриб чиқилаётганда, фуқаро мурожаатининг кўриб чиқишиш жараёни ҳақида ахборот олиш, вазларини шахсан баён этиш ва изоҳлар бериш, мурожаатни текшириш материаллари ҳамда кўриб чиқиш натижалари билан танишиш, қўшимча материаллар тақдим этиш ёки уларни бошқа органлардан сўраб олиш тўғрисида илтимос қилиш, адвокат ёки ўз вакили хизматларидан фойдаланиш ҳуқуқига эга.

Мурожаатни кўриб чиқаётган давлат органларининг мансабдор шахслари фуқароларга уларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига дахлдор ҳужжатлар, қарорлар ва бошқа материаллар билан танишиш чикиш имкониятини таъминлаши шарт.

Muloqot

Мамлакатимизда фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, ҳуқуқий ҳимоя таъминлаш таъминлаштириш борасида кенг қўламли ишлар амалга ошириляптир. Эътиборли жиҳати шундаки, бу каби саъй-ҳаракатларнинг негизиде «Ислохот — илохот учун эмас, инсон учун» деган инсонпарварлик тамойили муҳасам.

Фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш идоралари томонидан олиб борилётган ишлар ҳам ушбу меъонинг амалда самарали татбиқ этилишига хизмат қилмоқда.

Қонун ҳужжатларида фуқароларнинг шахсий ва мулкий ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг ҳамда давлат ва жамият манфаатларини ҳисобга олган ҳолда, фуқаролар ҳаётидаги муҳим воқеалар — туғилиш, никоҳ тузиш, ўлим ва инсоннинг муҳим субъектив ҳуқуқ ва мажбуриятларининг юзага келиши, ўзгариши ва тўхташига сабаб бўладиган бошқа ҳолатлар фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш идораларида қайд этилиши белгиланган.

Бугунги кунда ФХДБ идоралари фуқаролик ҳолати далолатномаси ёзувларини қайд қилиш, далолатнома

Fuqarolik qonunchiligi

Далолатнома ёзувлари

уларга қачон ва қандай тартибда тузатиш киритилади?

ёзувларига тузатиш, қўшимча ва ўзгартриш киритиш, такрорий гувоҳномалар бериш каби вазифаларни бажариш билан бир қаторда фуқароларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини ошириш борасида белгиланган вазифалар ижросига ҳам катта эътибор қаратмоқда.

Маълумки, ФХДБ идоралари қонун ҳужжатлари асосида берилган ваколатлардан бири — фуқаролик

ҳолати далолатномалари ёзувларига ўзгартриш, тузатиш ва қўшимчалар киритишдир. Бу ваколат Оила кодекси, «Фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш» Қоидалари, «ФХДБ органларида иш юритиш тартиби ҳақида»ги Йўриқнома ва соҳа фаолиятини тартибга солишга қаратилган бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

Шу ўринда таъкидлаш керакки, далолатнома ёзувларига ўзгартриш, тузатиш ва қўшимчалар етарли асос бўлганда ва манфаатдор шахслар ўртасида низо бўлмагандагина киритилади. Масалан, аризачи тарихий ва миллий анъаналарга риоя қилиш мақсадида исмига -хон, -хўжа, -ҳожо, -бек, -бону, -биби, -бегим, -зода, -мир, -абду, ота исминини ёзишда -евич, -ович, -овна, -овна, қизи, ўғли, -ий, -зода каби қўшимчаларни қўйишнинг истасида, шунингдек, оталик белгиланганда, фарзандликка олинганда, ота-онанинг ўзаро келишуви

ёки ҳоким қарорига кўра, вояга етмаган боланинг фамилияси ёки миллиати ўзгариши, бу гартрилганда, имло хато ва бошқа ноаниқликлар бўлганда далолатнома ёзувларига тегишли тартибда ўзгартриш ҳамда тузатиш киритилади.

Далолатнома ёзувларига ўзгартриш киритишнинг яна бир ўзига хослиги шундаки, ун олти ёшга тўлмаган шахсларнинг туғилганлик ҳақидаги далолатномаларини ёзишга ўзгартриш киритиш боланинг розилиги билан ота-онанинг аризасига биноан амалга оширилади. Бошқа айтганда, фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш ва унга тузатиш киритишда ҳар бир манфаатдор шахснинг ҳуқуқ ва эркинликлари инобатга олинади. Масалан, далолатнома ёзувида исми қисқартрилиб, эркаклик шаклида ёзилган ёки хатоликка йўл қўйилган бўлса ва фуқаро далолатнома ёзувидаги исминини тузатишни истаса, ёшдан қатъий назар, ФХДБ бўлимида унинг ари-

засига асосан шу куннинг вояга етмаган боланинг фамилияси ёки миллиати ўзгариши, бу гартрилганда, имло хато ва бошқа ноаниқликлар бўлганда далолатнома ёзувларига тегишли тартибда ўзгартриш ҳамда тузатиш киритилади.

Далолатнома ёзувларига ўзгартриш киритишнинг яна бир ўзига хослиги шундаки, ун олти ёшга тўлмаган шахсларнинг туғилганлик ҳақидаги далолатномаларини ёзишга ўзгартриш киритиш боланинг розилиги билан ота-онанинг аризасига биноан амалга оширилади. Бошқа айтганда, фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш ва унга тузатиш киритишда ҳар бир манфаатдор шахснинг ҳуқуқ ва эркинликлари инобатга олинади. Масалан, далолатнома ёзувида исми қисқартрилиб, эркаклик шаклида ёзилган ёки хатоликка йўл қўйилган бўлса ва фуқаро далолатнома ёзувидаги исминини тузатишни истаса, ёшдан қатъий назар, ФХДБ бўлимида унинг ари-

Муҳаббат КУШАЕВА, ҳуқуқшунос

Jinoyatga jazo muqarrar

Ҳаётда фақат ўз манфаатини кўзлайдиган, бунинг учун ҳатто бошқаларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига зарар етказадиган кимсалар ҳам учраб туради. Ҳуқуқ-тартибот идоралари томонидан бундай кимсаларнинг ноқонуний фаолиятига ўз вақтида чек қўйилмоқда. Жумладан, Беруний тумани ҳуқуқ-тартибот идоралари ҳам қонун устуворлигини таъминлаш, ғайриқонуний фаолиятини ўз вақтида тутатиш чора-тадбирларини кўришляптир.

Ноқонуний фаолият

жиноий жавобгарликка сабаб бўлади

Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖДЛКК Департаментининг Беруний тумани бўлими томонидан жорий йилнинг ўтган даври давомида туман ҳудудида Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 6-июлдаги «Иқтисодий ва солик соҳасидаги жиноятларга қарши курашишни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорининг бажарилишини таъминлаш борасида 19 та текшириш ўтказилиб, шулардан 16 та ҳолат бўйича жиноят

иши кўзгатилди. Маъмур тазор ҳаракатлар жараёнида яширин тарздаги фаолиятлар аниқланиб, айбдор шахсларга нисбатан жиноят иши кўзгатилди. Жумладан, шу йилнинг 4 январь кунини олинган маълумот бўйича Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖДЛКК Департаментининг Беруний тумани бўлими солиқ инспекцияси ходимлари билан бирга ишга киришилди. Ўтказилган тазор чоралар натижасида Беруний туманида

яшовчи Ражаббоев Асилбек уйда ноқонуний равишда электр тармоғига улашиб, қўлбола мойувоз ускунаси орқали чигитдан ўсимлик ёғи ишлаб чиқариш билан шуғулланиб келаятгани аниқланди.

Шу тарикда тегишли рухсатномасиз иш юритиб, сифати кафолатланмаган ёғ маҳсулотни ишлаб чиқарган ва бу

Хулоса ўрнида шунини таъкидлаш керакки, қингир йўллар билан пул топишни кўзлаган кимсалар бир кунмас-бир кун панд ейиши шубҳасиз. Чунки манфаатпарастлик, нафс кутқуси бамисоли ўтқон бўлиб, у домига тушган кимсани ҳалокат сари бошлайди.

Қахрамон КҮРБОНОВ,
Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖДЛКК Департаментининг Қорақалпоғистон Республикаси Беруний тумани бўлими бошлиғи
Акмал ТОЖИМУРОД ўғли,
«Куч — адолатда» мухбири

Куч — адолатда

МУАССИС:

Ўзбекистон Республикаси Олий суди

Бош муҳаррир:
Шодикул ҲАМРОЕВ

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 030 рақам билан рўйхатга олинган.

ТАХРИР ХАЙЪАТИ

Бўристон МУСТАФАЕВ
Олимжон ИСМАИЛОВ
Шерали РАҲМОНОВ
Мавжуда РАЖАБОВА
Нуриддинжон ИСМОИЛОВ
Зарифжон МИРЗАКУЛОВ
Муҳаммад АЛИ

Навбатчи муҳаррир

Алибек ЭРҒАШЕВ

Саҳифаловчи

Шерзод ХАЙРУЛЛАЕВ

Газета «Шарк» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида офсет усулида босилди. Манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41.

Манзилнинг: Тошкент шаҳри, А.Қодирий кўчаси, 1.

E-mail: kuch-adolatda@mail.ru

Тел.: 239-02-54, 239-02-55

Буюртма: Г-618. Қўғоз бичими: А-2. Сотувда эркин нархда. Адади: 5684. 1 2 3 5 Топширилди: 2200